

Любомир Винар

ПАМ'ЯТІ ЮЛ'ЯНА КАМЕНЕЦЬКОГО

(1892 — 1973)

До сумних вісток, що їх часто подає українська преса, долучилася ще одна. Дня 11 жовтня 1973 року відійшов у вічність на 81 році життя бл. п. проф. Юліян Каменецький, заслужений педагог і громадський діяч. Відійшла Людина хрустального характеру, яка все своє життя присвятила вихованню української молоді і розвитку українського шкільництва. Відійшов член Українського Історичного Товариства і співробітник «Українського Історика», який дорожив українською історичною наукою і сприяв її розвитку.

Покійний народився у Маріямполі 4 грудня 1892 року. Молодий Юліян вже на гімназійній лавці виявив замишування українською історією і після закінчення коломийської гімназії в 1913 році розпочав свої історичні студії на Львівському університеті. Згодом він продовжував свої студії на історичному факультеті Кам'янець-Подільського університету, а завершив їх на Карловому Університеті у Празі в 1923 році. Треба згадати, що в 1915 році Покійний був звільнений з австрійської армії через серцеву ваду, але згодом вступив до Української Галицької Армії.

Свою педагогічну працю започаткував Ю. Каменецький вже в 1916—17 роках. Спершу викладав історію в самотній українській гімназії під російською окупацією в Галичині в Городенці, а згодом навчав у Юнацькій Школі в Кам'янці Подільському. Вже тоді Покійний вирішив повністю присвятити себе педагогічній праці. В роках 1921—22 він вчив в гімназії в Долині, а починаючи від 1922 року аж до 1941 викладав історію і географію в українській приватній гімназії в Рогатині. Під час 2-ої Світової Війни Покійний також навчав в Торговельній Школі в Станиславові, а згодом в Українській Педагогічній Школі в Криниць (1944). На еміграції (1944—1949) Юліян Каменецький був гімназійним професором в українській гімназії у Зальцбурзі. Оце в короткому зарисі педагогічна діяльність Покійного. Можна ска-

зати, що Ю. Каменецький був клясичним зразком і прикладом нашого гімназійного професора, якому завдячують своє національне виховання сотні учнів. Була це систематична, тиха праця українського визначного педагога, прийятеля і учителя української молоді.

Друга ділянка життя Покійного — це громадська діяльність. Проф. Ю. Каменецький був визначним організатором громадської і професійної праці, яка виявилася у багатьох формах. Вже під час студій в Кам'янці Подільському він очолював Студентську Громаду. Під час своєї педагогічної діяльності в Рогатині Покійний відновив діяльність протияльогольного і протинікотинного товариства «Відродження». Це товариство мало значний вплив на Українську молодь і до вибуху 2-ої Світової Війни начислювало в Галичині 122 гуртки і мало 18 філій. Проф. Ю. Каменецький був рівночасно співредактором місячника «Відродження» (1928—39). На форумі «Відродження» він співпрацював з Іваном Раковським, Миколою Ценком, І. Герасимовичом і іншими діячами. У зв'язку з розгорненням протияльогольної акції у 1939 році Покійний видав окремою книжкою працю п. н. «На роздоріжжі» (Відродження, 1939).

Проф. Ю. Каменецький був активним пластуном і причинився до розвитку цієї корисної молодечої організації. На еміграції в Австрії він був одним з організаторів Пласту і його першим краєвим командантом на Австрію. В 1949 році проф. Ю. Каменецький переїхав з Європи до Америки і замешкав в Чикаго. Тут знову ж зорганізував Пласт і став першим головою Пластової Станиці. Також Покійний був одним з основників Українського Національного Музею в Чикаго і причинився до його росту. Рівночасно бере участь в праці осередку НТШ в Чикаго і взагалі включається в розбудову українського культурного життя в ЗДА.

Свою культурницьку і виховну працю продовжував Покійний в Каліфорнії, де переїхав після переходу на емеритурі. Він далі працював в Пласті, а також редагував «Дружні Листи» — орган пластового куреня ім. Тисовського. Також він включився в працю УЖК в Сан Франціско. Покійний плянував в Каліфорнії зорганізувати відділ НТШ і цікавився історією українського поселення в Каліфорнії.

Починаючи від 1967 року, проф. Юліян Каменецький був членом Українського Історичного Товариства і пильно слідкував за розвитком нашого історичного журналу. Не зважаючи на свою малу емеритурну пенсію, Покійний також присилав свої добровільні пожертви на розбудову видавничого фонду «У. І.». В «Українському Історичному» (ч. 3—4, 1972) появилася його український переклад важливих німецьких документів, які наświetлювали політику німців в Україні під час другої світової війни. Беручи до уваги перфектне знання Покійного німецької мови, автор цих рядків звернувся до нього з проською переложити на українську мову *Щоденник* Еріха Ляссоти з 1594 року, який являється одним із найважливіших джерел до історії ранньої української козаччини. Проф. Каменецький радо прийняв дану пропозицію і протягом чотирьох місяців виготовив переклад. На превеликий жаль він не мав під рукою потрібних історичних і

географічних довідників і тому цей переклад наразі не є готовий до друку. Проте не улягає сумніву, що у відносно короткому часі цей манускрипт побачить денне світло. Проф. Каменецький не лише сприяв, але також активно допомагав у розгорненні праці УІТ.

Смерть перервала творчі задуми Покійного і оповила глибоким смутком не лише його Достойну Родину, — але всю українську спільноту. Його трудолюбиве і творче життя, як педагога, культурного і суспільного діяча записане тривалими буквами в історичну книгу життя українського народу.

Лев Биковський

КНИГАРНІ — БІБЛІОТЕКИ — АКАДЕМІЯ

(1918—1922)

СПОМИНИ

Вступна стаття проф. д-р Н. Полонської-Василенко.

Замовляти в Адміністрації У. І.

Ціна \$ 4.50